

Beszámoló

- avagy amikor harmadszor is felugrott a Retropolisz irányába jelző tábla -

Az alkotói ösztöndíj megpályázásától a film bemutatásáig sok módosuláson átesett a projektem. A legelső terv egy természeti dokumentumfilm elkészítéséről szólt, azonban a szakmai és magánéletemben történt változtatások miatt ezen változtatnom kellett. Az alábbiakban beszámolok arról, hogy mit sikerült elérni az év alatt a Communitas Alkotói ösztöndíj segítségével.

Az új filmkonceptióm a már két évadot megélt Retropolisz című televíziós ismeretterjesztő film folytatása volt. Először egy rendhagyó adás készült el. A geryeszegi Teleki kastély volt stábunk egyik kedvenc helyszíne, ezért nagyon örültünk, amikor felkértek, hogy csatlakozzunk egy dokumentumfilm elkészítéséhez. Téma a kastély jelenléte a geryeszegiek életében. A projekt ötletgazdája Simonffy Katalin televíziós szakember volt. A 6 fős stáb Geryeszeg idősebb lakóit kereste fel, akiknek közük volt a kastélyhoz. 17 személyt sikerült megszólítani, akik elmesélték, milyen volt a kastély körüli élet a két világháború között, beszámoltak Teleki Mihály mintagazdaságáról, majd a második világháború iszonyatos pusztításáról és a későbbi államosításról. Mint kiderült, a falubeliek továbbra is a kastély körül dolgoztak, ugyanis sokan a *preventornak* nevezett gyermekkórházban kaptak állást. Nagyon érdekes dolgokat meséltek a falubeliek, de még izgalmasabb a ki nem mondott, de érezhető viszonyulásuk a kastélyhoz. A dokumentumfilm nem a már megszokott „retropoliszos” stílusban készült, sokkal inkább az emberekre koncentrál, nincs benne narráció; hagyja, hogy a néző maga állítsa össze a történetet. A film vágása nagyjából kész van, egy 20 perces változatot már összehoztunk, viszont a hivatalos bemutató nyáron lesz, természetesen a geryeszegi Teleki kastélyban.

Másodsorban az ösztöndíj felhasználásával elkészül a Retropolisz harmadik évada is, amely a Bánság épített örökségéről szól. Hat adás készül el, ebből három olyan építéssel foglalkozik, akik szélesebb körben is ismertek és a bánságban található valamilyen munkájuk (Mór Kallina, Székely László, Ybl Miklós). Három adás olyan műemlékekkel foglalkozik,

melyek érdekesek, de tervezőjük neve vagy nem maradt fent, vagy nem lettek általánosan ismertek. A következő listán szerepel néhány helyszín, melyet bemutatunk:

- Mocsonyi kastély, Bulcs
- Csernovics-Mácsa kastély, Fólya
- aracsi pusztatemplom
- Magyar ház, Temesvár
- Csávossy kripta, Papd
- Ada Kaleh szigete
- galambóci vár
- Mocsonyi kripta, Fény
- Buziásfürdő
- Anina-Oravica vasút

Az épületek kiválasztásánál két nagyon fontos szempontot vettünk figyelembe, először is, hogy ne csak a Bánság Romániai feléről válogassunk épületeket, másrészt próbáljuk meg bemutatni azt az etnikai sokszínűséget, amely jellemzi ezt a régiót. A Retropolisz harmadik évada szorosan kapcsolódik az ezelőtti kiadásokhoz, a fiatalos lendületből, humorból nem vesztett semmit. A film bemutatója nyáron lesz. Eredetileg ősszel szeretnénk volna elkezdni a forgatást, hogy tavasszal lehessen levetíteni a különböző részeket. Több ok miatt tolódtott idén tavaszra a filmezés. Először is teljesen új terepre került a forgatás, ezeken a helyszíneken eddig nem járt a stáb, a helyismeret hiánya pedig sok gondot okoz. Másrészt az erdélyi épített örökséghez képest jóval kevesebb tanulmány jelent meg a bánsági épületekről. Ha meg is jelentek könyvek, nehezen hozzáférhetőek. Harmadrészt –és talán ez a legfontosabb– erdélyiként nem értettük a Bánságot. Néhol nagyok, néhol kisebbek a szoció - kulturális különbségek, ezeket nem figyelembe venni elég nagy baki lett volna. Furcsán hangozhat, de kellett egy „aklimatizálódási idő”, amíg a film készítőjeként megszoktam a terepet. Az adások nagy része le van forgatva, folyik a vágásuk is. A projekt hivatalos weboldalán (www.retropolisz.ro) látható, hogy a Communitas Alapítvány támogatásával működünk.

Megemlíteném az ösztöndíj „nem látható”, nem kiemelt részét is, mivel úgy gondolom, a Communitas Alapítvány eszmeiségének megfelelően költöttem el a pénz maradék részét. A közszolgálati televízió temesvári stúdiójának magyar adását szerkeszttem 2013 márciusa óta, heti

48 perces műsoridőt kell kitöltnem. Szervezési, anyagi és a területi stúdiójának működési problémái miatt nagyon sok fontos bántási magyar eseményen nem tudtam volna részt venni, ha nincs az a „kölségvetés kiegészítésem”, ami a Communitas ösztöndíj volt. Így saját zsebre, de tulajdonképpen az ösztöndíjból fedezni tudtam több Temes megyei, aradi és dévai kiszállásomat. Ha nem lett volna ez az összeg, elég sok bántási magyar eseményre nem tudtam volna elmenni, riportot készíteni. Jelen beszámolómból ez a bekezdés ki is maradhatna, mivel ilyesmire nem pályáztam, másrészt nem is írtam ki a műsor végére, hogy a Communitas támogatta a kiszállásaimat. Ez az információ inkább csak erkölcsi elégtételnek marad meg és ennek szórványban hatványozottabban nagyobb értéke van, mint a tömbben.

Ezúton is köszönöm a Communitas Alapítvány ösztöndíját.